

استعمالیده. په افغانستان او پاکستان کي به مخدره مواد دیوختي او اسهال د تداوى او د کوچنيانو د بيده کولو لپاره استعماليدل.

په ۱۰۰ ميلادي کال کي یو عربي ساينس پوه چه البيرونی نومиде، افيوم او د هفه اعتياد، جورونونکي مشخصات بيان کول. ابن سينا به مخدره مواد د مختلفو ناروغيو په تداوى کي استعمالول. په داسی حال کي چه په اروپا کي راولف په (۱۵۷) ميلادي کال کي منځني ختیع ته له خپل سفر شخه وروسته د افيمو اعتياد جورونونکي خصوصيات بيان کول. له دی شخه وروسته برطاني داکترانو افيوم د ټولو ناروغيو د تداوى دپاره دیوی قاعدي په ډول استعمالول خو لیکن د درد په آرامولو کي د افيمو استعمال ډیر سنکاره ټ. د افيمو استعمال په لومړي څل د اولسمی پېړي په وسط کي په چین کي د یو مشکل په حیثیت ویلل شو.

په ۱۸۰ ميلادي کال کي یو جرمني درمل پوه په دی قادر شو چه له افيمو شخه مارفين جلا کړي. د ۱۸۴۳ ميلادي کال په دوران کنی د مارفينو تزريقات جوړ او له هفه وخت شخه را پدی خوا د درد د آرامولو لپاره د مارفينو تزريقی طريقة معرفی او استعمال ټي پیل شو. دا مخدره ماده د امریکا دکورنی جګړي او په ۱۸۷ ميلادي کال کي د جرمني او فرانسی تر منج د جګړي

په دوران کې په زیاته پیمانه استعمال شوه. د مارفینو د کشف
 څخه لړ وخت وروستله د مارفینو اعتیاد د عامې روغتیا یو پرابلم
 جوړ او ډاکتران ددی کار مسئول وګنل شول. په ۱۸۹۸ میلادی
 کال کې د هغه کوبنېن د مستقیمی نتیجې په ډول تر څو د
 مارفینو په شان یو قوى درد آراموونکی خو اعتیاد نه
 تولیدوونکی درمل تولید کړای شي، د یو جرمنی شرکت له خوا
 هیروئین کشف شول، او ورته ددی مادی د درد د تحمل کولو د
 قابلیت د زیاتولو په اساس دا لاتینی نوم ورکړای شو. خولیکن د
 درمل د کاشف دنیک نیټی او د یو اتكاء تولیدوونکی درمل په
 عوض کې چه افیوم دی د یو اتكاء نه تولیدوونکی درمل د تولید
 د ضرورت بر عکس نه یو اتله دا چه هیروئین د بشریت لپاره مضر
 ثابت شول، بلکه هیروئینو د بشریت د غلام جوړوونکو مخدره
 موادو دلست په سر کې څای ونیو او یوه داسی نتیجه ئی ورکړه
 کومه چه د هغوي دمأخذ مخدره مادی، چه افیوم دی د استعمال
 سره معلومه نه وه.

تمدن او مخدره مواد

د اروپا او افغانستان تر منځ د مخدره موادو په مقایسه
 کې ولیدل شول چه د مختلفو ټولنو ضروریات، د مخدره موادو د
 اصلی بوټی موجودیت او د مختلفو صنعتونو مینځ ته راتګ ټول

هغه لوی عوامل دي کوم چه د مخدره موادو پرمختگ متأثر کوي. د مخدره موادو عام ضرورت طبی استعمال ټ، او هغه هم معمولاً د درد آرامول، داروپائی پرمختللو درملونو له منځ ته راتگ خخه مخکی افغانانو افیوم د هغه په خام شکل کي په درد سریبره د توهی او اسهال د تداوی لپاره هم استعمالو. په طبی استعمال سریبره د نورو تولیداتو لپاره د افغانانو ضروریات کوم چه په کافی اندازه په لاس راتلونکی او په اسانی سره د کوکنارو د ودی کوونکی بوټی خخه پرته ممکن نه ټ. دوی د کوکنارو له بوټی خخه د خامو خوراکی تیلو، صابن او د خارویو د خوراکی موادو د تولید خواته متوجه کړل. په داسی حال کي چه په غرب کي د مخدره موادو استعمال له صنعتی انقلاب سره مطابقت خوری او د مختلفو اصلاحی او تقطیری طریقو په استعمال سره ئی په ډیری آسانی سره هیروئین تولید کړل. دا تضاد دهولني اړتیاوی، د یولوی متأثر کوونکی عامل په خبر تشریع کوي. هغه صنعت کوم چه په دومره ابتدائی حالت کي ووي، یو لپه داسی شیان تولید کړل کوم چه له اعتیاد جورونکو خواصو خخه بالکل مختلف او هیچ ارتباط ورسه نه لري. خوله بله پلوه دا یواخی پرمخ تللى تکنولوژی وه کومی چه وکولای شول چه ډیر قوي اعتیاد جورونکی مخدره مواد تولید کړل دا کار مخکه وشو، چه اصلأ دهولني ضروریات مختلف ټ.

افغانان باید په دی خوشحاله ونه اوسي چه دوي دهیروئينو په ارتباط نه پوهېږي او دا چه دوي خودکوکنارو له بوقى خخه یواځی مفید محصولات په لاس راوري. د نن ورځی تمدن د ماضی له پولو (سرحداتو) خخه تير شوي دی او د جهاد په تعقیب منځ ته راغلی افغانستان نوره کومه گوبنه او وروسته پاتی خاوره نه ده. هیروئین که خه هم ددى تمدن په واسطه د طبی اهدافو لپاره کشف شوي ئ، په عین طبی میدان کی مضر ثابت شول.

اوسم د هیروئینو کنترول یو مشکل کار دی، او دا ځکه چه دوي د ځینو خلکو په اذهانو د مدرن تمدن له خلق کړو مشکلاتو خخه د مؤقتی خلاصون یوه کاذبه مفکوره پیدا کړي ده له کومی خخه چه اوسم د مخدره موادو تجارتان سوء استفاده کوي.

افغانان هم د هیروئینو له مضر اوثراتو خخه په امن کې نشی پاتی کیدای. دا ځکه چه د افغانستان اوسمی وضع او حالت د هیروئینو د پرمختګ لپاره پېر مساعد دی. د هیروئینو د تولید او پرمختګ دا سلسله تر هغه وخته پوري ختمیداۍ نېشی، تر خو چه افغانانو د خپلو نیکونو په شان یو داسی تمدن نه وی غوره کړي کوم چه په هیروئینو او په هیروئینو پوري په مربوطو تولیداتو کی زړه پوري والی ونه لري. حتی هغه ګټی چه افغانان

ئى لە كوكنارو خخە پە لاس راپى، باید لە منىخە يوواپاى شى او دەغۇرى پە عوض كى دىگەنور نور منابع ولەتى او پە كار واقچول شى. د بىشىت د ھلاكت او تباھى پە عوض كى دا يو ھېر ارزان قىمت دى، كوم چە دوى ادا كولى شى.

الله تعالى فرمائى:

ترجمە:- دوى لە تا خخە د شرابو او قمار پە ھكىلە پۈپىتىنە كوى. ورته ووايد چە پە دوى كى دخلكى لپارە گناھ او يو خە گتە دە، خولىكىن گناھ ئى لە گتە خخە لويە دە

(البقرة، الآية ٣١٩)

نشە اى مواد اوس بىن الملللى ستۇنچە

گرچىدىلى دە

نشە اى مواد ھېر اوپىد تارىخ لرى او بىش دتارىخ پە اوپىدوكى كىلە كىلە ددى مشكىل سەرە مخامىخ شويدى او ھېرخلىك پەتى معتاد شويدى خولە نىكە مرغە پخوانىبۇ خلىك بە پە عنعنوى چول او ذبىعسى مرضۇنۇ دىتداوى لپارە استعمالول لكە دمىثال پە چول افىن بە ئى دەتىخى، اسھال، پە ماشومانو كى دخوب

راوستلو، او درد دکمولو دپاره استعمالو. خو له بده مرغه خلکو اوس دنشه ای موادو استعمال خصوصاً دهیروئینو استعمال دومره زیات کړیدی چه دبشر ژوند ته یو لوی تهدید دی او که ددی مصیبت مخه ونه نیول شي شاید یوډ ورځ ده فامیل دروازه وټکوی.

دي مصیبت اوس یو بین المللی شکل ځانته غوره کړیدی او ددی اهمیت ددی نه معلومېږي چه په (۱۹۹۰م) کال کې دملګرو ملتونوسر منشی دڅلی بیانی په یوډ برخه کې داسې وویل: (دنشه ای موادو مشکل نن دی حد ته رسیدلی چه باید ورته په بین المللی سطحه توجه وشي. دا واقعاً یو بین المللی مشکل دی دا دیوی کورنی، یو کس او یو مملکت مشکل ندی. دا مصیبت اوس فردی، فامیلی او اجتماعی مشکلات رامنځ ته کوی او درشوت، تشدد او مرګ خطرونه ورسه دی). نن ددی خبری تصدیق شاید هر خوک وکړی.

دیوی احصائیی له مخی چه اخستل شوی که چېږی ددی مشکل مخه ونه نیول شي شاید د (۲۱۰۰م) کال پوری په نهی کې دهرو دوو کسانو خخه یو کس په یو قسم دواباندی معتاد شي. که نن د پاکستان حالاتو باندی یو نظر واچوو په پاکستان کې هم دافینو استعمال اوس څېل عنعنوي شکل دلاسه ورکړی او

د (۱۹۸۰م) کال راپدی خوا هیروئینو په پاکستان کي دنه خانته بازار پیدا کړي دی. د (۱۹۸۰م) کال نه دمخه چا دهیروئینو استعمال نه کاوه او هغى سروی چه دپاکستان حکومت له خوا په (۱۹۸۸م) کي تر سره شود وښودل چه په (۱۹۸۰م) کال کي (۵۰۰۰) کسانو هیروین استعمالول ولی دهغى را هیسى دا شمېر خوچنده زیات شوی دی.

په (۱۹۸۷م) کال کي (۲۰۲۴) ملیونو خلکو مختلفی نشه اى دواګانی استعمالولی چه دهغى جملی خخه ئى (۴۸٪) دهیروئینو نشه کوله او نتیجه ئى په لاندی دول ود:

۱۰۷۹۶۳۵	هیروئین
۷۲۲۸۸.	چرس
۲۶۰۷۴۵	افین
۱۳۱۲۰۵	بنګ
۴۹۵۱۵	نوری دواګانی

او هم داسي بندول شویده چه په همدي کال کي (۱۷۰,۰۰۰) شاګردان په مختلفو دواګانو معتاد چه دهغى جملی خخه (۵۰٪) ئى په هیروئینو باندی معتاد وو.

په (۱۹۸۸م) کال په پاکستان کي تقریباً (۳۰ بليونه) روپی

په نشه ای موادو لګیدلی دی او اوستنی سروی بنائي چه په پاکستان کی اوس دهیروئینو معتادینو شمیر (۱,۶) ملیونه کسانوته رسیدلی دی.

پورتنی احصانی بنائي چه دا مشکل خومره مخ په زیاتیدو روان دي.

همداسي که دافغانستان حالاتو ته وګورو تقریباً شل کاله دمخه چا شرابیان نه پیژندل او دچرسیانو تعداد هم بیخی دګتو په شماره ولی (۱۹۷۸م) کال راپدی خوا ډیرو خلکو په شرابو چېبلو شروع وکړه څکه په ازاد ډول په بازار کی شراب خرڅيدل. ويلاي شو چه ماشومانو هم شراب چېبل شروع کړي وو. همداسي دچرسیانو شمیر هم په افغانستان کی ډیرو زیات شویدی. راځی چه دکولبیا حالاتو ته وګورو خو کاله دمخه په کولبیا کی خلکو دکوکین کړل شروع کړل ولی پخپله به چانه استعمالول او خارج ته به ئې لیړل ولی نن تقریباً (۶۵۰,۰۰۰) کسان پخپله په کولبیا کی په کوکینو معتاد شویدی.

دپورته مضمون دویلو څخه وروسته به دهه لوستونکي په فکرکي دا سوال پیدا شوي وي چه دا ولی په دومره لنډه موده کي دومره زیات خلک په دي مصیبت اخته شول؟ ددي علتونه خو ډیردي خو دهولونه مهم او عمده علت ئې په منطقه کي دنشه اي

موادو شته والي دي چه په آسانې سره دخلکو لاس ته ورځي.

که چېري نن دافغانستان حالاتوته وګورو دبعضي بین المللې احصائيو له مخې دافغانستان په (۱۴) ولایتونو کي افیوم کړل کېږي که چېري دا وضع دوام وکړي شاید دهیروئینو معتادین په افغانستان کي هم لکه دپاکستان په شان په هر شهراو کلې کي پېداشي.

ددی بلانه دخلاصون لپاره او هم د آیندې نسلونو دېنه ژوند لپاره پکار ده چه دهولني هر غږي چه هر چېري او په هر موقف کې چه وي باید دمخنیوی لاري چاري ئې ولتهوی، ځکه خدای (ج) دی نه کوي چه هغې حد ته ونه رسپېزو چه بیا ترینه بېرته راګرځیدل ګران وي.

رامې چه داسلامي هدایاتو په رنډا کي چه هره نشه پکي حرام ګنډل شویده پداسي کوبښتونو پیل وکړو چه خپل ځان، کورني، ټولنه او په مجموع کي ټول بشر ددي لوی مصیبت خخه خلاص او د آخرت اجرهم تر لاسه کړو.

دنشه ای مواد و ناوهه اثرات او ستونخی

نشه ای مواد پیر زیات او مختلف دی او دهر یوه دناوهه اثراتو بیانول پیر وخت غواری او پیر کتابونه پدی لیکل شویدی خو دلته مونږ کوبشن کهیدی چه په عمومی ډول دنشه ای مواد و دناوهه اثراتو په باره کي یو لنډ مضمنون ولیکو. ددي خخه هیڅوک انکار نشي کولای چه هره نشه ای ماده مضره ده دمثال په ډول که مونږ شرابوته متوجه شو نن په نېړۍ کې پیر زیات استعمالیږي او د وجود هر غړي باندي بد اثر کوي نن ئې خلک دسلفیس مرض سره چه هغه هم یو خطرناک مرض دي او دبدن په هر غړي باندي بد اثر کوي او هغه تخریبوي مشابهت ورکوي.

همدارنګه راځی چه په یوه بله نشه ای ماده چه نن یو بین المللی مصیبت ګرځیدلی او دبشر ژوند تهدیدوی دهفي په ناوهه اثراتو رنا واچوو چه هغه عبارت دهیرئینو خخه ده.

دا ستونخی او ناوهه اثرات کولای شو په درې برخو وویشو:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سریزه

لکه خنگه چه مخدره مواد د بشر په تاریخ کی اوژده سابقه
لری همداسی نی د مخنيوی د پاره هم په مختلفو وختونو کی
اقدامات شوی دي، ولی متأسفانه چه دا مواد ځانته کله داسی
شکل غوره کړی چه د ټول بشريت ژوند ته د تهدید سبب شي.
ددی مثال نن په هیروئینو کی لیدای شو چه دا مشکل خومره
زیات او خطرناک دي.

دا مشکل اوس بین المللی ستونځه ده او مخنيوی نی هم د
یوه شخص، ډلی، ملت د وس نه وتلي کار دي. په پیښور کی
دملګرو ملتونو د مخدره موادو دکنټرول نهیوال پروګرام
(UNDCP) د افغانستان دپروګرام دفتر ډير زیات کوښښونه
کړیدی او کوي نی چه په افغاني ټولنه کی د مخدره موادو په
ضد شعور را بیدار کړی او په دی لاره کی نی د ټولنی د مختلفو

الف: روغتیائی ستونځی.

ب: اقتصادی ستونځی.

ج: اجتماعی ستونځی.

الف: روغتیائی ستونځی:

دا ستونځی کیدای شي چه ناخاپي وي لکه ددوا دزهري اثراتو له کبله چه سبب دهیږی سختي ناروغتیا یا حتی دمرګ سبب شي، یا داوردی مودی ستونځی وي چه په لنه ډول سره لاندی بیانیږی:

۱- دغذائي موادو کمیدل وجود ته چه په طبی اصطلاح کي ورته سؤ تغذی واني دا ددي په خاطر واقع کېږي چه دي همیشه دخپل خوراک خخه بي پروا او ذهن ئي ګډونه وي او ددوی زیات فکر دنشه اي دوا په پیدا کولو کي مصروفوي. دا هم یو دلیل کیدای شي چه دوي خپلی پیسی په دوا لګوي او دینه خوراک وس او قدرت دا خیستو ورسره نه وي.

۲- دبدن عمومي کمزوري له کبله اوهم ددوی دخراپ نظافت په خاطر دوي ډول ډول موضوعو سره لاس په ګربوان وي. په خاص ډول دتنفسی سیستم مرضونه.

۳- دوي اکثره په بطني دردونو قبضيت او داسي نورو

تکلیفونو گرفتار وی.

۴- وجود ته دمختلوفمرضونو داخلیدل: دا په هغه معتادینو کي واقع کېږي چه دوي نشه اي مواد ځانته پېچکاري کوي ځکه ددوی سره پېچکاري اکثر ناپاکي وي، په بار بار هغه پېچکاري استعمالوي او ديو او بل سره ئي شريکوي چه کيداي شی موضعی دانی (Abscess)، دویني درگونو په سوب او نور مرضونه لکه ايدز، ملاريا، زېړي چه هغه هم دپېچکاري په واسطه یو بل ته نقل کېزی په دوي کي پيداشي.

۵- فحشا: دا خلک خرنګه چه دنشي غلامان گرميدلی نو ځکه دنشه اي موادود پيدا کولو دپاره هری لاري او وسيلي شخه کار اخلي چه فحشا هم پکي شامله ده خصوصاً په نشه اي بنخو کي، دفعشا نه پخپله مختلف مرضونه لکه: ايدز، سفلیس او داسي نوري ډيری زياتي خطرناکي بیماري پيدا کېږي.

۶- خود کشي کول: دا خلک مایوس، نالارامه ، دګډوه ذهن خاوندان او په ټولنه کي رتيل شوي خلک دي او دوي بعضي وخت په خود کشي لاس پوري کوي.

۷- دحداثاتو سره مخامنځ کبدل: دا خلک خرنګه چه اکثر وخت نشه وي او ذهن ئي ګډوه وي دمختلوف پیښو لکه ترافیکي او داسي نورو پیښو بنکار شي.

۸- **دذهن گکووپی:** ددوی ذهن همیشه گکووپ وی او دېشاو بد و تمیز ورته گران کار وی همیشه ناآرامه، خفه، یا غصه وی. دوی ددینی فرائضو د اداء کولو څخه هم غافل وی نو دوی نه یوازی ددنیوی تاوان سره مخامنځ کېږي بلکه اخروی تاوان هم ورته رسپېږي.

ب: اقتصادي ستونځی:

دا کیدا شي شخصي او یا ملي وی.

شخصي ستونځی:

- ۱- دوی په نشه ای موادواخیستلو باندي زیاتي پیسی لکوی چه دا دفامیل په اقتصاد فشار اچوي.
- ۲- ددوی دکار کولو توان کم وی اکثر دوظيفي څخه بر طرف کېږي.
- ۳- دا چه دوی پخپله هم کار نکوی او هم پیسی په نشه ای موادو لکوی دفامیل اقتصاد لاپسی کمزوری کوي.

ملي ستونځی:

- ۱- دبشری قوت ضایع کیدل چه دملک دهولو نه مهمه سرمایه ده.

۲- یو مملکت دنشه یانو دتداوی او بیا نورمال
حالت (Rehabilitation) ته دگرخیدودپاره ډیری سرمائی ته
ضرورت لري.

۳- بعضی وخت دنشه ای موادو دحمل او نقل په سر ممکن
؛ مملکتونو تر مینج جگړی وشي چه بنه مثال ئی
په (۱۸۴۲-۱۸۳۹م) کلونو کي دچین او انګلیسانو ترمنځ جنګ
دي چه دترياکو دجنګ په نوم یادېږي.

۴- نشه یان په نشه ای موادو ډیری پیسی لګوی چه دا
بیا هم یوه ملي ستونځه ده لکه چه دمصر دالا هرام ورځیانی
په (۱۹۸۲م) کال په یوه سیمنار کي خرگنده شو چه په مصر کي
په مخدره موادو دومره پیسی لګیزې چه هغه مساوی دی دمصر
د صنعتي او زراعتي صادراتو نيمائي سره، يا دمصر دهولو دولتي
کارکوونکو دمعاش سره يا دسویز کانال دهول عايد سره.

ج: اجتماعي ستونځي:

۱- نشه ای همیشه دنشه ای موادو په لته کي وي دخپل
اولاد او فامیل دنفقی غم ورسه نه وي، دفامیل سره په جګړو
اخته وي چه دا کیدای شي دفامیل دجادائي يا طلاق سبب شي او
اولادونه ئي بي سرپرسته کېږي.

۲- معتادین اکثرا خپلی پیسی په نشه ای موادو لگوی چه پیسی ورسه خلاصی شي هر ډول جرم باندي لاس پوري کوي لکه غلا، قتل، فحشا او داسي نور.

۳- دمعتادینو فاميلونه اکثراً په ټولنه کي خپل موقف دلاسه ورکوي او خلک ورته دي احترامي په سترګه گوري .

۴- دنشه ای موادو په حمل ونقل او قاچاق کي شايد ددولتي امنيتي مسؤولينو او قاچاق وړونکو ترمنج دجګړو په نتيجه کي پېر بي گناه خلک خپل ژوند دلاسه ورکړي چه ژوندي مثال ئي په کولبیا کي ددولتي قواو او دکوکين دقاچاق وړونکو تر منع جګړي دي.

چرس او ده ګه ناوره اثرات

دچرس دبوته اصلی ځای څوک مرکزی اسیا او څوک هم افريقا بيانيو او ددي ځای څخه بیاډ دنيا نورو ځایو نو ته هم چپور شو. په نولسمه پېړئ کي هغه وخت چه دفرانسوی فاتح ناپليون لسبکرو مصر اشغال کړو نو ده ګه عسکرو چرس اروپاته هم دنځانه سره یووړل.

بعضی اسناد چه په ایران، عربو او هندوستان کی لیکل
شویدی پنائی چه چرس دعیسی علیه السلام دمیلادنہ مخکی هم
رواج وو.

داچه چرس خه وخت پیدا شول او له کومی خوا پیدا شول
مهمه نده، ولی دهولونه مهمه خبره خو داده چه نن زمونږ ډير
خوانان په دی ناوره مصیبت اخته شویدی بی لدی چه ناوره
اثراتوته ئی متوجه شی.

چرس عموماً په سکرتو او چلم کی خکول کېږي او بعضی
خلک ئی خوری هم. دخکولو خخه وروسته ددي اثرات په خو
دقیقو کی پیدا کېږي او د دوو خخه تر خلورو ساعتونو پوری
دوم کوي. دنسی په حالت کی انسان لزارام او په وجود کی ئی
سسٹی پیدا شی او دخوشحالی احساس کوي. د ده فکری تمرکز او
حافظه خرابه شی، ډیری زیاتی خبری کوي، اشتھائی زیاتیپېږي،
سترهگی ئی سری او په عادی خبره باندی هم خاندی. ددي ترڅنګ
کله کله د وهم او ترس بینکارشی او هر چاته دشك په ستړگه
گوری او فکر کوي چه ده ته ضرر رسوی. د زره تکان ئی هم
زیات شی او جسمانی کار په بنه ډول نشی ترسره کولای. دا او
دلنهی مودی تاثیرات ئی او اوس به یوڅو تکی دچرسو په اوړدی
مودی تاثیراتو باندی ولیکو:

۱- دزره ناروگی: دایوودول ناروگی ده چه انجینا (Angina) ورته وائی چه مریض دکار کولو او یا منهی و هللو په وخت کی شدید دسینی درد پیدا کوی چه کیدای شی دزره دحملی سبب شی.

۲- دسگو (شش) مختلف مرضونه پیدا کوی.

۳- په هغه خلکوکی چه پخوانی دماغی مرضونه ئی لرل او اوس بنه وی که چرس استعمال کړی هغه بیا ورته پیدا کوی او یو قسم مریضی چه لیفتوپ ته ورته ده، تری پیدا کېږي.

۴- دانسان حافظه کمزوری کوی، بدنه صحت ته ئی زیان رسوی او دکار کولو قابلیت ئی هم کمیزی.

۵- دبعضو تحقیقاتو په نتیجه کی چه شوی دی داسی نتیجې ئی زاوتلى دی چه که چېږی یو سېری په هفته کې (۱۰) یا دهغی نه زیات د چرسو سکرګت وڅکوی دهغی په وجود کې بعضی مواد چه تیستسترون او سپرم ورته وائی ۵٪ کمیزی چه دامواد د انسان داولاد پیدا کیدوکی پکاریزی.

۶- چرسیان ورو ورو دکار شوق دلاسه ورکوی دمنغزو دفکر کولو قوه، او حافظه ئی کمیزی او هم کیدای شی داخلک دهیروینتو او نورو نشه ای مواد و په استعمال شروع وکړی.

دادی ترڅنګ څرنګه چه چرس په چلم او سګرتوکی استعمالیېزی دسګرتو ضررونه هم ورسره ملګری کېږي چه هفه عبارت دی له: د وجود د مختلفو برخو سرطان لکه دسزو، خولی، شونلو، مرئ، مثانی، ګردی او داسی نور.

دمثال په ډول په ۱۹۸۱ م کال کی په امریکاکی (۱۰۵۰۰۰) کسان دسزو دسرطان څخه مړه شول چه په دی کی (۸۰) فيصده خلکو دمرګ سبب دسګرتو څکولو له وچی بنوبل شوی دی.

علاوه پردي دزره مختلفي مريضي هم دسګرتو په وجه پيدا کېږي چه دويني رګونه تنګيېزی او دزره دحملی امکان لري.
ډول ډول دتنفسی سیستم مرضونه او د وجود دنورو برخو مريضي هم تری پيدا کېږي.

نو او سن معلومه شوه چه چرس نه یوازي دا چه خپله مرضونه پيدا کوي دسګرتو ضررونه هم ورسره وي.

د چرسو په پرسپنودو سره سېږي ته نا ارامي، اعصاب خرابي، بي خوبی او بي اشتھائي پيدا کېږي خو دا دلنډي مودي دپاره وي چه پخپله دمنځه غني او سېږي عادي حالت ته راګرځي.

نو زه دهفو ګرانو ورو نونه چه ددي ناوره مصیبت سره

لاس او گریوان دی، دوخت نه په استفادی دا حواهش کوم چی
راخی خپلی بېنکلی چوانی دچرسو او سکرتو په لوگیو مه سوئکوی
او هر خومره ژرچه کېزی ددی عمل خخه لاس واخلى تر خو دیوه
روبنانه او خوشحاله ژوند خاوندان شی.

دپاک خدای (ج) خخه درته پدی لاره کی توفیق غواړم.

دنشه یا نو پیژند نه

فکر کوم بې ځایه به نه وی که یوځه دنشه یانو په پیژندلو
ځان پوه کړو څکه که چېږی مونږ هغه خوک چه نشه کوي هر
څومره ژر چه پیژنو او ورته لازم تدابیر ونیسو هفو مره به ئې
ژرتداوی او مخینوی په اسانی سره وشي. دا به دنشه یانو
دکورني، استادانو، امرینو، دکار ملګرو او دده نور و ملګرو سره
کمک وکړي ترڅو دوی ژر دده په باره کي وپوهیزې خو یوشي
دیادونی وړ دی چه په یو یا دوہ نسبو نسبانو باندي دا فکر ونشی
چه داسېږي نشه ای دي، بلکه ده ګه په باره کي مکمل معلومات
پیدا کړي. که دنشه ای عمر په نظر کي ونیول شي عموماً د ۴۰
کالونه وروسته ډېر کم خلک به وی چه په نشه شروع وکړي او هغه
هم شاید کوم دماغی تکلیف ولري چه باید توجه ورته وشي څکه

ٿومره چه عمر زیاتیزی دسپری دژوند تجربی هم دومره زیاتیزی او یوقوی شخصیت پیدا کوی. داخوانان دی چه ڏیر ڙر احساساتی او مايوس کیزی دژوند دمشلاتو سره پنجه نشي نرم کولای او دنše ای موادو طرف ته میل پیدا کوی او خپله خوبنی په هغی کي لتهوی. نارينه عموماً ڏير نشه کوی خصوصاً دنھی پدی برخه کي او ښئي ڏيری کمی ليدل کیزی چه نشه ای مواد استعمال کھپری او که استعمال ئی کھپری هم، شاید بعضی زپری ښئي به وي چه نصوار او چلم استعمال کھپری. ڏکه په دی ٿو لنوكی ڏبنئي دپاره نشه کول لوی عيب دی او واقعاً چه دا ڏير ینه ڪلتور او رواج دی. بعضی گروپونو، قبیلو یا منطقوکي چه دنشي ای موادو استعمال پکی رواج وي دھفی له مخی یوچه اندازه ويلای شو چه دا سپری به نشه کوی او که نه، ڏکه که خوک دمثال په ڊول ڊچرسیانو سره ڏير گرځي کيدا شی دی هم چرسی وي.

فاميل هم پدی برخه کي رول لوپوي ڏکه په ازادو فاميلونوکي چه نشي ته دومره خوک بدنه وائي - يا په هغه فاميلونوکي چه مور او خصوصاً پلار دومره مشغول وي چه اولاد ته ئی فکر نه وي، يا په هغه فاميلونوکي چه پلار يا کوم بل دفاميل غری نشه کوی ده دنše ای کيدو امکانات زیات وي. دا خو وي عمومی خبری او راجئي و گورو چه اوں دیو نشه ای

قشرونو خلک لکه داکتران، اجتماعی کارکوونکی، معلمان او علماء روزلی دی.

خونګه چه د مخدره موادو مخنيوی دیوی اویا خو ادارو کار ندی نو څکه (UNDCP) ددی کار د ښه پرمختګ د پاره په هفو خیریه موسساتو چه د افغانانو د پاره نی کارکاوه د ګډون غږ وکړه.

د الوکالة الاسلامية للإغاثة (اسرأ) موسسی چه د ډبره پخوا را هیسى ئی افغانانو ته د ژوند په بیلو بیلو اړخونو کی ډول ډول مرستی کړیدی او اوس هم دوام ورکوی را وړاندی شوه او د مخدره موادو د مخنيوی په خاطر ئی پدی برخه کی د ملګرو ملتونو سره اوړه په اوړه مبارزه پیل کړه.

اسرأ پدی برخه کی دوه کاله دمځه (٤٠) تنه روغتیائی کارکوونکی د مختلفو کمپونو څخه را غونه کړل او هفوی ئی د قرآن، احادیشو او طبی لارښونو په رنګاکی داسی وروزې چه هم کولای شی په هیروئینو اخته کسان تداوی اوهم د مخدره موادو په ضد خلکو ته آګاهی ورکړي.

له هفی نه وروسته اسرأ د مختلفو کمپونو څخه دینی عالمان او د جامع مسجدونو خطیبان را غونه کړل او هفه ئی د قرآن او احادیشو په رنګا کی داسی وروزې چه خلکو ته ددی بلا نه

پخپله وجود او کردارکي خه تغيرات کيداي شي راشي ووينو:

الف: ظاهري بهه ئى:

- ۱- دده په گوتو اوهم دبدن په نورو برخو او کاليلو لکه دسگرتهيانو عموماً يواندازه زېر والي، او بعضي وخت دسوچيدو نېشي نېشانى ليدل كېزى.
- ۲- دسترگو تغيرات: ددوی په سترگو کي هم تغير راتېي لکه دمثال په چول دچرسيانو سترگي هميشه سرى وي او دافين نشه يانو دسترگو کسي هميشه چير تېنگ وي.
- ۳- دوى اکثر وخت خپل دنظامت خيال نه ساتي.
- ۴- گنكس او دکسالت احساس ورسره وي.
- ۵- خبرى هم چه کوي خپل نورمال چول خبرى نه کوي او زېر ئى بند يېزى.
- ۶- کله کله دداسي شيانو شکایت کوي چه هغه موجود نه وي لکه به غورۇنوكىي داواز ونو اور يدل نادر شيان ليدل يابى بعضى شيانو احساسول.
- ۷- خرنگه چه دوى دحادئاتو سره مخامخ كېزى شايد چه به وجودئى د زخمونو علايم وليدل شى.

ب: په عاداتو او روشن کي تغييرات:

- ۱- دوي کله پير زيات خوشحال وي او کله خفه، کله په قهر وي او کله پير ترس ورسه پيدا کيږي او هر چاته دشك په نظر گوري چه دوي ته ضرر رسوی.
- ۲- دکار کولو قابلیت کي ئي کمي راشي، که متعلم وي په مختلفو بهانو دمکتب خخه غير حاضري کوي او که کارمند وي خپل کار ته نه ځي.
- ۳- دپيرو رخصتيو غونښتنه کوي.
- ۴- که نشه يان غريب وي پير قرض ټهواپي او پيسو مصرف ئي هم دپخوا خخه زيات شي.
- ۵- بي حيا ژيه استعمالوي او بي شرمه کارونه کوي.
- ۶- ددينې فرایضو داداکو لو خخه هم غافل کيږي.
- ۷- نوي عادات پکي پيدا کيږي لکه دروغ ويل، غلاکول چه دخپل کور خخه غلا هم پکي شامله ده.

ب: اجتماعي تغييرات:

- ۱- هميشه گوشه گيري کوي دخلکو سره ئي عموماً کړه

وره کمیزی ځکه دی همیشه کوشش کوي چه ځان په وساتي.

۲- دخپلي کورني سره ئي علاقه کمه شي.

۳- دچا په غم او خوشحالی کي اشتراك نه کوي.

۴- دېخوانيو ملګرو سره ئي رابطه کمه شي او ځانته نوي
ملګري چه عموماً هغه هم نشه يان وي پيدا کوي.

۵- که چېري دوي په داسي شرایطوکي وساتل شي چه یوه
شپه او ورځ ورته دوا ونه رسیزی او دوي رېتیا معتاد شوي وي
دوي ته ډول ډول تکلیفونه لکه قهر غصه، بي خوبی دسترګو او
پزی څخه داویو جاری کیدل، دخان شدید درد پیدا کیدل او داسي
نور علايم چه مخکي ذکر شوي دی پیدا کېږي چه دا هم کیدای
شي یوبنه هستي وي چه په دوي وشي او ولیدل شي.

دا وولنه معلومات چه کیدای شي د محترمو فاميلونو،
استاذانو، امرینو او دمریض ملګرو سره کمک وکړي چه دوي ژرتر
ژره نشه يان وپیژني او لازم کمک ور سره وکړي.

دمخدره موادو مخنيوي

دا خبره باندي او س هرثوک پوهيزى چه مخدره مواد په شخص، كورنى او ټولنه باندي پير ناوهه اثرات لري، او ددي مصيبةت خخه دخلاصون لپاره پکار ده چه دمخدره موادو په مخنيوي کي هراري خبيزه كوبينبونه وشي.

مخکى لدی نه چه پدی موضوع کي نوري خبری وکړو، فکر کوم چه دابه پير مفید وي چه په لنډ ډول سره ددي موادو داستعمال علتوونه بیان کړو چه خلک ولی دا ډول مواد استعمالوی چه هغه په لاندی ډول سره خلاصه کېږي:

- ۱- د کنجکاوی په خاطر - چه ددي موادو په اثراتو څخان پوه کړي.
- ۲- د ژوند د مشکلاتو خخه د لنډي مودي د پاره دخلاصون په خاطر.
- ۳- د ملګرو له خوا فشار.
- ۴- د ډم، خفگان او نااميدي په وخت کي.
- ۵- بعضی خلک خپل څان د نورو نه کم ګهني او د حقارت احساس کوي- ددي فکر دورکولو په خاطر.

۶- نوي ځوانان: ددي لپاره چه څان خلکو ته وښائي چه دوي اوس غټه شوي دي.

۷- د ساعت تيری په خاطر.

۸- فاميلى او ټولنيز اثرات: په هغه کورنيو او ټولنو کي چه دمحدره موادو استعمال ډير رواج ولري او داسي نور.

ددي پورته علتونو څخه دا معلومېزی چه دمحدره موادو دمخيوي لپاره باید چه په شخص، کورني، ټولنه او محیط ټولو کي مشبت تغیر راوستل شی څکه داټهول په یویل باندی متقابل اثرات لري. ددي کار دپاره باید چه معتاد کسان تداوى او ددي موادو عرضه او تقاضا کمه شي.

د عرضي کمول دقانون د تطبيق دلاري:

۱- ددي موادو استعمالونکو ته سزا ورکول. ۲- ددي موادو دقاچاق بندول. ۳- ددي موادو په کرلو باندی بنديز لګول او په ځای نې دبل فصل رواجول. ۴- په بانکونو باندی فشار اچول چه ددي موادو دپيسو ساتلو او انتقال څخه ډډه وکړي. ۵- ددي موادو خرخونکو ته سزا ورکول.

د تقاضا د کمولو لاري:

۱- په مکتبونو کي دنسه اي موادو په باره کي پروګرامونه

جوپول- چه شاگردان ددى موادو په ناوره اثراتو پوه شى او دمخره موادو په ضد په دوى کى شعور پيدا شى. دا کار دوه گئى لرى يو داچه پخپله به شاگردان ترى فايده واخلى ئىكە دنسه اى موادو استعمال پخپله په شاگردانو کى هم زيات دى او بل داچه داشاگردان دهولنى دمختلفو طبقو شخه رائى او كولاي شى داپيغام په خپلو كورنيو او تولنه کى خپور كپرى.

۲- پلرونو او ميندو ته تعليم وركول- پدى سره پلار او مور كولاي شى خپل اولاد داسى وروزى چه په ذهونونو کى ئى ددى موادو په ضد شعور پيدا كپرى او بل داچه که اولادئى پدى كار شروع کوي ژرئى وپېزنى او مخنيوى ئى وکپرى.

۳- تولنى ته تعليم وركول - دعame خبرتىا وسائلو لکه اخبار، راديو، تلويزيون، او داسى نورو له لارى. داكار دتعليمى موسساتو او دصحى مرکزونو دلارى هم كيداى شى.

۴- دمعتادينو تداوى او دوياره په تولنه کى برحال كول.

۵- ددينى علماء دلاري: په اسلامى نېرى کى علماء كولاي شى دنسه اى موادو په مخنيوى کى مهم رول ولوپوي ئىكە اسلام يو كامل دين دى او ديو مسلمان په ژوند کى دزېپيدو شخه ترمرگە پورى دوامدار اثر کوي او ددى موادو ناوره اثرات او حراموالى په اسلام کى بيان شويدى. له بله طرفه په اسلامى نېرى

کی خلک علماء ته ډیر زیات احترام لري او دقدر په سترګه ورته گوري نو دوي کولای شنی خلکو ته دنشه ای موادو ناوړه اثرات او حراموالی په مسجدونو او نورو دینی مراسمو په وخت کي بيان کړي او خلکو کي ددي موادو په ضد شعور را پیدا کړي.

او س راهی چه دمعتادينو په باره کي یو شخه فکر وکړو:

دټولونه مهمه خبره خو داده چه نن خلک دمعتادينو ته په ډیره سپکه سترګه گوري او دوي دجامعی شخه خوشه، چه دڅلوا کورنيو لخوا هم رتيل شويدي. دا پېچل ذات کي یو غلط کار دی شکه ددي نه چه دوي نورهم مایوس او دهلاکت په لاره کي خپل ژوند ته دوام ورکړي، بهتره به داوي چه دټولنی دیو باحساس غړي په حیث او دڅل مسئولیت په درک داسی لاری چاری ولټورو چه دوي دی ته وه خپل چه ددي ناوړه عمل شخه لاس واخلي.

دوی ته باید دیو مریض په سترګه ولیدل شنی او دعلاج په باره کي ئی فکر وشی. دادیو کس او یا دیوی خاصی ډلی وظیفه نده بلکه دټولنی ده رغې وظیفه ده چه ددوی سره دکمک په خاطر، دوي تشویق کړي او وئی پوهوي چه کیدای شنی دوي تداوی شنی او یو روپنانه مستقبل او ژوند پیدا کړي. گرچه ددوی قانع کول یو اندازه مشکل دی خو که دلبر، صبر او حوصلی شخه کار واخستلي شنی نامکن ندي. هرکله چه دوي راضی شنی دعلاج

مرکزته ولیزد شی. باید په یاد نولرو چه هرکله دوى تداوى شی
قصه دلته نه تمامیزی بلکه ددى ترڅنګ دوى ته باید روحي تداوى
هم ورکړل شی.

۱- هر ګونکن کوبېښ وشی چه ټول هغه مشکلات چه دی ئی
نشی ته مجبور کړی ڈ حل شی. لکه دماغی فشار، فامیلی،
اقتصادی او اجتماعی مشکلات. ۲- تشویق شی چه دنور
تعلیم او کار ترڅنګ دینې تعلیم زده کړی. ۳- ده ته مخدره
موادو ناوره اثرات او دهفوی تاثیر چه دده په صحت، کورنی او
ټولنه باندی کېږي وربه گوته شی. ۴- کوبېښ وشی چه
دېخوانیو نشه ای ملګرو سره ئی ارتباط قطع شی. ۵- دده بیا
بر حال کول په ټولنه کې (Rehabilitation): دوى وپوهول شی
چه دوى کولای شی بی له دوا داستعمال څخه هم په نورمال ډول
ژوند وکړي. دا دټولونه مهمه مرحله ده او هم دمشکلاتو ډکه.
څکه لکه خرنګه چه مخکی ذکر وشو دوى دټولنی او کورنی لخوا
رتهل شوی خلک دی، هیڅوک نه حاضرېښی چه دده سره در داو غم
شریک کړي.

که څه هم ده به په رېنټیا تصمیم نیولی وی چه نشه پرېزدی
او په ټولنه کې مثبت روټل ولویوی، مګر کله چه کارته ځی څوک
کارنه ورکوی او هرڅوک دشک په سترګه ورته گوری. داهګه

مرحله ده چه که ورسه مرسته ونشی شاید بیتره خپل پخوانی
دبدبختی ژوند ته دمایوسی له کبله وروگرخی.

پدی مرحله کی باید ده ته نظر دده په خوبنې، تعلیم او په
مختلفو حرفو کی لکه خیاطی، نجاري، آهنگری، قالین بافی او
دأسی نوروکی تربیت ورکړای شی ترڅو په آینده کی ځانته
مستقل او باعزعته ژوندو کړی.

دا پورته خبری گرچه مشکل کار دی. خوبیا هم په پوره
اطمینان سره ویلای شم چه که کورنی او ټولنه پکی فعال روښه
ولویوی نامکن ندی.

منشیات دقرآن او احادیشو په رنیا کېنى

خدائی پاک انسان اشرف مخلوقات پیدا كېرى دى. د ده شرافت كه يو امېخ ته په دې وجه دې - چە دى ئى په ھېر سېتكلى شکل كېنى پیدا كېرى دى. نوبل امېخ ته دده دشرافت وجه دده علم دى كوم چە خدائی پاک ده له ورگىرى دى - فرشتو ده ته دده دعلم په وجه سجده كېرى ده. انسان تم چە خدائی پاک كوم علم ورگىرى دى دەھى دوه قسمە دى - يوهغە علم چە تعلق ئى دمشاهداتو سره دى چە دحصول دپارە ئى الله انسان ته سر او سترگى ورگىرى دى چە ددى په برکت ده كائنات مسخر او دكائناتو په دى تسخیر كېنى دى بىخى آزاد دى. البتە دومرە پابندى پرى لگولى شوی ده. چە داتسخیر به دى دخدائى او د هغە درسول ﷺ داھكامو په رنیا كېنى كوي او خپل علم به دخدائی دمخلوق په كار راولى.

بل هغە علم دى چە تعلق ئى دخدائی دوحى سره دى. په دى علم كېنى انسان دخپل خان نه خە تصرف نه شى كولى بلکە دى به دخدائی داقانونى حاكمىت ضرور منى او ددى قانون وړاندی به خپل سربنكته كوي.

گويا چە دانسان دانسانىت اندازه كه يو امېخ ته دمادى ترقى نه لگولى شى - چە پكېنى دى دخپلويو صلاحىتونونه کار اخلى نو بل امېخ ته دده دانسانىت او شرافت اندازه ددى نه هم

د خلاصون د پاره او د مخدره موادو د مخنيوی په خاطر آگاهی ورکړۍ، دا ډير مهم قدم ڦو ځکه د افغانستان خلک ډير ګلک اوقوى مسلمانان دی او علماء، ته هم زیبات احترام لري نو محترم علماء پدی برخه کې مهم رول لویوی پدی برخه کې دوی ته یو رساله هم داسرأ دپخوانی رئيس داکتر عبدالرحمن احمد، دپیښور پوهنتون دشیخ زید داسلامی مرکز درئیس پروفیسور داکتر سعید الله قاضی او دکورس دمنسوینو په مرسته چاپ شوی وه.

اوس دادی یو څل بیا اسرأ، دمحترمو دینی عالمانو او د جمعی مسجدونو خطیبانو دپاره پروګرام ترتیب کړیدی چه دوی دقرآن، احادیثو او طبی لارپیوونو په رهای کې داسی وروزی چه خلکو ته د مخدره موادو د مخنيوی په لار کې د خدمت وړ وګرځی او خلکو کې ددی موادو د ناوره استعمال په ضد آگاهی را پیدا کړی.

بیاهم کوینښ شویدی او یوه لنډه رساله مو ترتیب کړیده چه خه مضمونونه ئی د پخوانی رسالی او خه نوی مضمونین چه نوی معلومات پنکی دی اضافه شویدی. او اميد دی چه دا رساله به هر لوستونکی ته په زړه پوری او ګټوره ثابته شي.

والسلام

دکورس د اداری لخوا

لگولی شی چه ایا دی په دی دنیا کینی خپل روزمره ژوند دخداي او د هغه درسول علیه السلام دتعلیماتو په رنما کینی تیروی او کنه - په دی دواړو حالتونو کینی عقل یو بنیادی کردار ادا کوي - نو دانسان دانسانیت او شرافت معیار دا شو چه دی په دی دنیا کینی خپل ژوند دخداي او د هغه درسول علیه السلام مرضی مطابق تیر کړی.

دخدای او د هغه درسول علیه السلام مرضی داده، چه انسان د هغه کارکوی دکومی دکولو چه خدای او د هغه رسول علیه السلام حکم ورکړی دی - او دکومو کارونو نه چه ئی منع راپړی ده - هغه دنه کوي. الله (ج) او د هغه رسول علیه السلام چه دکومو کارونو کولو حکم ورکړی دی هغی ته حلال وائی او دکومو کارونونه چه ئی منع راپړی ده هغی ته حرام وائی - دکومو اشیاو داستعمال چه ئی اجازت ورکړی دی هغی ته حلال اشیا وائی. او دکومو اشیاو داستعمال نه چه ئی منع راپړی ده هغی ته حرام اشیاء وائی.

ولی مونږ ته داهم معلومیدل په کار دی چه شریعت مونږ - د کومو کارونو دکولونه منع کړی یو یائی په څنۍ اشیاو پابندی لگولی ده. د هغی کارونو په کولو او د هغی اشیاو په استعمالو لو کینی ضرور زمونږ تاوان وي. او دکومو کارونو دکولو یادکومواشیاو داستعمال چه ئی اجازت ورکړی دی. په هغی کینی

ضرور زمونې: فائنه وی. داجدا خبره ده چه مونې په خپله نفع اونقصان نه پوهېزو یا پري دپوهيدو کوشش نه کوو.

ديو خېز دحرام کيدو دوه وجي وی. یوه داچه هغه خېز پېر محترم وی په دی وجه هغه حرام گرځول شوی وی. لکه دانسان غوښه نه خورل. ددي وجه داده چه انسان پېر محترم دی. یا هغه خېز په دی وجه حرام کړي شوی وی. چه په هغى کېښي زمونې نقصان وی.

پېر اشیاء داسی دنی چه سېری ته ضرر او نقصان رسوی. په ننۍ موضوع کېښي مونې هغه ټول اشیاء نه شو بیانولی کوم چه سېری ته نقصان رسوی. نن مونې صرف دهغى اشیاوا په هکله خد ویل غواړو کوم چه سېری نشه کوي او دکومو نه چه انسان ته بى کچه نقصان رسی. کوم اشیاء چه سېری نشه کوي په هفو کېښي سر فهرست شراب دی. دکومى دحرمت حکم چه په دری مراحلو کېښي نازل شویدی.

اوله مرحله:

خدائي پاک فرمائي:

وَسِنْلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمُنَافِعٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرٌ مِنْ نَفْعِهِمَا ۖ ۲۱۹:۲

ای پیغمبره! داخلق ستانه دشراپو او جواری په هکله تپوس کوي. ورته اووايده چه دی دواپو کبني ديرلوئ نقصان هم دی او فائندی پکبندی هم دی. ولی نقصان ئى دفائد ونه زيات دی.

دشراپو دحرمت په حقله دا اولنى حکم وو. په دی کبندی دانسان عقل ته اپیل شوی دی چه د شراپو په خېنلو کبندی نقصان هم شته او فائده هم، ولی نقصان ئى دفائدی نه ډير زيات دی بېنکاره خبره ده چه هېڅ یو معقول سېری هغه کار کله هم نه کوي په کومى کبندی چه تاوان ډير وي او نفعه کمه. دلته خلکوته دا ترغیب ورکړی شوی دی چه پخپله ځان له تاوان مه ورکوي. دوی په زور دشراپو دخېنلونه منع نه کړی شول. بلکه دنه خېنلو معقول تجویز ئى ورته وړاندی کړو.

دويمه مرحله:

بیا دشراپو په هکله دویم حکم راغی په دی کبندی مومنان دنشی په حالت کبندی دغمانځه نه منع کړی شول.

خدائی پاک فرمائی:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرِبُوا الصُّلُوةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّىٰ تَعْلَمُو مَا تَقُولُونَ.

٤٣ / ٤

ای مومنانو! دنشی په حالت کېنى نونع مه کوي تر خو
چه تا سو په هغه خه و پوهېرى کوم چه تاسوېه غانچه کېنى
وايئ.

دنشی په حالت کېنى دانسان ذهن او حواس کار نه کوي.
انسان په دې حالت کېنى خپل توازن هم قائم نه شى ساتلى. په
دې حالت کېنى د ده په خپله ژىه قابو نه وي. دليونو په شان
بکواس کوي او فضول اولا يعنى خبرى کوي.

په دې آيت کېنى دانسان مذهبى جذبى ته اپىل او شو. چه
نونع دمسلمان معراج دى او باید هله ۋىشى چه دانسان حواس په
خانى وي او حواس بەئى هله پە تھاي وي چە نشه نه وي.

درىمە مرحلە:

دشراپو په هلكه درىم حكم داسى راغى.

يَا يَاهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْتَابُ وَالْأَرْلَامُ
رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَنِ فَاجْتَنَبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ هِ إِنَّمَا يُرِيدُ
الشَّيْطَنُ أَنْ يُؤْقَعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
وَيَصُدُّكُمْ عَنِ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ
(٩٠، ٨٩:٥)

ترجمە: اى مومنانو! شراب، جوارى، آستانى (بۇنان) او پە

غشو قسمتونه معلومول داھول گنده کارونه دی. دا دشیطان کارونه دی. نوچان تری نه اوستائی چه کامیاب شئ. دشیطان خوکار دا دی چه ستاسو په منغ کښی دشرا豹 او جوارئ په وجه دشمنی او بُغض پیدا کړی او دخداي پاک دیاد او غانجۀ مومنع کړی- نو آیا! تاسو ددی کارونو نه منع کېږي او کنه؟

په دی آیت کښی شرابوته رجس یعنی گندگی او غلاظت وئیلی شوی دی- نو دھوپنیارانو خلقو په نزد شراب غلاظت او گندگی ده- دا دشیطان کارهم دی- او کله چه شراب گندگی هم ده او دشیطان کارهم دی نو بیا یو مسلمان چه صفت ئی دھوپنیار دی، داکار خنکه کولی شي.

او گوري دشیطان خوکار دادی چه د آدم په اولاد کښی تفرق راولی او په منغ کښی ئی دشمنی او کرکي پیدا کړی او دغه رنلې دوی دیوبیل نه نفرت او کرکه او کړی- دایو دنیاوی فساد دی چه شیطان ئی زمونږ په منځکښی دشرا豹 په وجه پیدا کول غواړي.

دشیطان دا کار هم دی چه مونږ د دوزخ لوګي او خشاك جوړ کړي- او د داسی کولو دپاره دده حکمت عملی دا ده- چه دی مونږ دخداي پاک دیادونه دهله دا حکامونه او غانجۀ نه غافل کړي- او دا دی دشرا豹 په وجه دېر په بنه شان سره کولی شي-

گورئ دایو دینی فساد دی چه شیطان ئى دشراپو په ذریعه په
مونز کېنى پېدا کول غواپى.

داتھول نقصانونه او ضررونە داسلام په نظر کېنى وو نو
ئىكە ئى انسان دشراپو دخېلۈنە منع كەپو- ھم دا آیت دشراپو په
حرام كېدو قطعى دليل دى.

ددى نه علاوه اسلام دشراپو په حرام كولو دومەرە زۆر ولى
راۋەپى دى؟ نو دامگە چە اسلام ھر يو مۇمن قوى، متوازن،
عقلمند او د هوش او حواسو مالك غواپى. او پە دى كېنى ھېش،
شك نشته، چە شراب دانسان شخصىت دىر زىيات متاثرە كوي.
ددە قوت مزاحمت ختموى. او خصوصاً ددە پە عقل او هوش او
حساسو ھېر منفى اثر غورزوى. او كله چە دانسان عقل او هوش
وحواس مفلوج شى نو انسان بىباپو شرپا او سرکش حیوان
جوپەشى. او ددە نه بىا داسى خراب كارونە كېزى چە سېرى ئى
تصور ھم نه شى كولى. بىا دى قتل، دشمنى، بى حىاپى: رازونە
برخېرە كولو او دملک او قوم سرە دشمنى كولو تە ھم تىار وى.

بىا دانسان داشر او فساد يواھى ددە پە خان اثر نه
غورزوى بلکە ددى اثر بىا ددە پە گاوندەي دوستانو او ھر ھەد
سېرى كېزى دچا چە ددە سرە خە نە خە تىلەتلىق وى. دى خو يو ذمە
دار فرد دى. ددە پە ذمە دېير وخلقو حقوق دى. دەھى ادائىگى

دده په ذمه فرض ده. دنشي په وجه چه دده قوتونه کمزوری شی نو دی بیا داحقونه نه شی ادا کولی. دی یواخی خپل ځان ته نقصان نه رسوی. بلکه ټوله معاشره دده په دی عمل متاثره کېږي. هم داوجه ده چه شرابو ته په احادیثو کسی **أم الخبائث** وئیلی شوی دی.

عن عبدالله بن عمرو بن العاص(رض) ان النبی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم قال: **الخمرُ أمُّ الْخَبَائِثِ**.

شراب دهولو خرابو جرمه ده- دا روایت دحضرت عبدالله بن عمرو بن العاص(رض) نه شوی دی. هم په دی روایت کېښی دحدیث شریف الفاظ داسی هم راغلی دی.

الخمرُ أمُّ الفَوَاحِشِ. شراب دهولو بی حیابو جرمه ده. نو چه کوم خیزته حدیث شریف کېښی ام الخبائث او ام الفواحش وئیلی شوی دی، هغې خبیل به خنګه نه وي حرام؟

حضرت انس رضی الله عنہ نه روایت دی وائی چه رسول دخداي په دی کسانو ډیر بد وئیلی دی.

دشرابو نچورونکی، کشیدکژونکی- خبیونکی، وړونکی او چه چاله وړلی شی دهه خبیونکی، خرڅونکی- ددی ګټه خورونکی، اخستونکی او دچا دپاره چه اخستلی شی په هغه.

او س را شنی چه لپ غوندی دشرا بولو په نقصاناتو نور هم غور او کمرو.

عالمان وائی چه دشرا بولو په نقصاناتو او ضرر و نو کښی دشك يا شبھی هیچ گنجائش نشته. خوک چه شراب خیھی هغه ده گه په جسم او اخلاقو ھیر بد اثر کوي. او نتيجه نی داوي چه دابیا په ھوله معاشره ھیر ناکاره اثر غورزوی. دليل نی دادی چه دعلمائی دین، علمائی طب، علمائی اخلاق، علمائی معاشرتی علوم او علمائی معاشی علومو نه په دی هکله تپوش او شو. نو دی ھولو او وی چه دا قطعی منزع دی. چکه چه ددی په نقصان کښی دشك او شبھی هیچ گنجائش نشته.

علمائی دین وائی چه شراب ئکه حرام دی چه دا دھولو خرابو جرمه ده.

علمائی طب وائی چه شراب دانسان دپاره ھیر زیات خطرناک دی. دانه یواخی ده ته بی کچه نقصان رسوی. بلکه په راتلونکی ژوند کښی هم دشرا بولو نتائج ھیر تباہ کن وی. په دی خطر و کښی یوه خطره داده چه دا پرپوس (سگی) تباہ کوي. دا په وجود کښی قوت مزاحمت ختموی. اينه خود یره زیاته متاثره کوي. دو وجود اعصابی نظام بیخی فیل کوي. او ددی په وجه دماغی امراض هم ھیر را پیدا کېږي.

علمائی اخلاق وائی چه انسان ته پکار دی چه دی دخپل جسمانی توازن پاک دامنی، شرافت، عزت، بهادری او خود داری حفاظت اوکری. ولی شراب په دی ټولو ښو صفاتو ډیر زیات اثر انداز کېږي. نو اسلام څکه دامنځ کړي دی.

دمعاشرتی علومو دعلمائو خیال دی چه دیوی ښی معاشری دپاره دامن او نظم وضبط ډیر ضرورت وي. او کوم اشیاء چه دمعاشري امن او نظم وضبط ته نقصان رسوي. دهғي دکولو یا دهғي داستعمال ممانعت لازمي وي. ګنی بیا په معاشره کښي انتشار، فساد او بدامنی پیدا کېږي. او شراب یوداسي څېز دی کوم چه داټولی خرابی را پیدا کوي. نو څکه اسلام دامنځ کړي دی.

دمعاشیاتو عالمان وائی: چه کومه روپی او پیسه مونږ دخپلی فائدي دپاره خرڅ کوو هغه زمونږ او زمونږ دقوم دپاره دقوت او ترقی سبب کړئي. او کومه پیسه چه مونږ په خپل نقصان خرڅ کوو هغه زمونږ او زمونږ دقوم او ملک دپاره دنقصان باعث کړئي. نو کومی په کروهونو روپی چه دقسماقسم شرابو په درآمد او دهғي په څښلوا خرڅ کولی شي. هغه نه یوائۍ مونږ په اقتصادي ډول کمزوری کوي بلکه زمونږ انفرادی او قومی غیرت هم خاوری ایږي کوي.

ولی شراب خد ته وائی؟ ددی جواب په پیرو احادیشو کښی ذکر دی. خلاصه ئی داده چه کوم خیز هم سپی نشه کوي. هغه که ده رخه نه جوړو، خو هغه په شرعی پول دشرا豹و په حکم کښی دی، او حرام دی.

حضرت ابن عمر رضی اللہ عنہ نه روایت دی. چه رسول ﷺ دخداي فرمائیلی دی: کُلَّ مُسْكِرٍ حَمْرٌ وَكُلُّ حَمْرٍ حَرَامٌ.

ترجمه: هره نشه کونکی خیز دشرا豹و په حکم کښی دی او هر شراب حرام دی (نو هر نشه کونکی خیز حرام دی) په صحیحینو کښی راغلی دی چه حضرت عمر(رض) یوخل په منبر و درېدو او وئی وئیل:

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا نَزَّلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءِ مِنْ
الْعِنَبِ وَالْتَّمْرِ وَالْعَسْلِ وَالْخِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْخَمْرُ مَا خَادَ الْعَقْلَ:

ای خلقو! دشرا豹و حرمت راغلی دی. او شراب دېنځو خیزونونه جوړی. دانګورونه، د خرماؤونه، د شهدونه، د غنمونه او دورېشونه. او په یو بل روایت دجوارونه هم شراب جوړی. او شراب هغه دی کوم چه سپی نشه کوي او عقل بیکاره کوي.

دغه رنګ یو سپی درسول دخداي نه دشرا豹و دیو قسم په حقله تپوس اوکړو. کوم چه به دوئ په یمن کسی خیطل او کوم چه به دجوارونه جوړیدل. رسول دخداي تری تپوس اوکړو. چه آیا

د مخدره موادو تاریخ او جغرافیه

۱- د مخدره موادو جغرافیه :

د آسیا براعظم د ډوډی (کوکنار) دبوټی داصلی خاوری په توګه پیژنډل شوی دی.

په ننۍ نړی کې آسیانی ھیوادونه د آفیمولومېنی تولیدوونکی منبع ګنډ کېږي، د نړۍ تر ټولو زیات افیوم تولیدوونکی ھیوادونه عبارت دی له تایلیند، برما او لاوس، کوم چه د طلاتی مثلث په نوم یادېږي او ایران، افغانستان او شمالی پاکستان څخه کوم چه د طلاتی هلال په نوم یادېږي.

په دی دوو طلاتی سیمو سریبره ترکیه هند او چین هم دافیمو په تولید کې شهرت لري، په منځنی ختیغ کې لبنان یواځنی ھیواد دی کوم چه دافیمو په تولید کې لاس لري، جنوبی امریکا د کوکا (کوکین) دبوټی اصلی خاوره بلل

داسپی نشه کوی؟ هغه ورته اووی: او. دوی بَلَة اوفرمائیل
هرنشه کونکی خیز حرام دی.

اوی راھی چه هغه خیزونه واخلو کوم چه دشرابو په رنگ
خپلی کېزی نه ولی استعمال نی عقل بیکاره کوی. او هفو مره
نقصان ده دی. خومره چه شراب دی. لکه چرس، افیم، بهنگ او
دافيیمونه جوړ خیزونه لکه هیروئین یا دنشی ستني. داټول اشیاء
په متفقهه دول حرام دی. ټکه چه داهم نشه کونکی دی.

رسول بَلَة دخای فرمائیلی دی: ګُل مُسکِر خمر و ګُل خمر
حرام.

هر نشه کونکی خیز دشرابو په حکم کیتی دی. او ټول
شراب حرام دی.

ددی حدیث په رنرا کېشی یو وار دمصر دیو مفتی نه
دېرسو، بهنگو، افیمو او نشی دستنو په هکله تپوس اوشو.
سوال داسی وو:

۱- ددی اشیاو خوراک، خبناک، لوګی راپنکل یا ستني
لکول خنکه دی؟

۲- ددی اشیاو تجارت حرام دی او که حلال؟

۳- خشخاش، چرس او بهنگ کړل خنکه دی؟ او د دی نه

چه کوم نشه کونکی اشیاء جو پیری، کوم چه خلق استعمالوی،
یائی خرخوی، هفه خنکه دی؟

۴- ددی اشیاو خرخ او ددی گنه و ته حلاله ده او که
حرامه؟

مفتی صاحب ددی سوال په جواب کښی اوویل:

په دی کښی هیڅ شک نشته چه داټول اشیاء ددی استعمال،
ددی خوراک، ددی خبیل، ددی لوګی راښکل او ددی ستښی لګول
قطعاً حرام دی خکه چه ددی په استعمال دانسان وجود ته بی
کچه نقصان رسی. دا دسری عقل فاسدوي او وجود ته هم پیر
زیات نقصان ورکوی. دا د انسان اعصایی نظام هم مفلوج کوی.
هم داوجه دد چه علماء وائی چه خوک حشیشوته حلال وائی
هفه زندیق دی- او د عبدالله بن عمر رضی الله عنہ دحدیث
مطابق داټول خیزونه سپری نشه کوی نو مخکه دشرا بو په رنک حرام
دی. نو نتیجتاً ددی اشیاو خورل، خبیل، لوګی راښکل یا ددی
ستښی لګول حرام دی.

ترخو چه ددی اشیاو د تجارت تعلق دی. نو چه کله ددی
اشیاو استعمال حرام دی نو تجارت ئی هم حرام دی. رسول ﷺ
دخدای وئیلی دی:

إِنَّ اللَّهَ حَرَمَ بَيْعَ الْخَمْرِ وَالْمَيْتَةِ وَالْخِنْزِيرِ وَالْأَصْنَامِ.

(ترجمه) الله تعالى دشراپو، مرداری، خنزیر او بتانو خرخ
يعنى تجارت حرام کرخولی دی.

دغه رنگ په نورو پېرو احادیشو کښی راغلی دی چه
دکومو اشیاو استعمال منوع او حرام دی. دهغى اخستل او
خرخول او دهغى گنه هم حرامه ده په دی وجه ددی نه داخبره په
پوره ډول ثابتیپوی - چه دشراپو او نورو نشه کونکو اشیاو په حکم
کښی هغه ټول اشیاء شامل دی. دکومو ذکر چه اگاهو شوی دی
يعنى چرس، افیم، بهنگ، هیروئین وغیره.

ترڅو چه دتجارت په خاطر ددی اشیاو ذکر تعلق دی. نو
کله چه کاشتکارته داخبره معلومه وي. چه ددی نه به دنشی
څیزونه جوړولی شي. نو دحدیث شریف دمضمون مطابق داهم
حرام کرخی. دحضرت ابن عباس(رض) دروایت مطابق رسول ﷺ
دخدای فرمائیلی دی: چه چا انګور په دی وجه په ونه کښی
اوستال یا دخان سره کیښو دل چه په هغه چا ئی گران خرڅ کړی
څوک چه تری ته شراب جوړوی نو خان ئی د دوزخ کندي ته
اوغورخولو.

عن ابن عباس(رض) عن رسول الله صلى الله عليه وسلم
إِنَّمَنْ حَبَسَ الْغَنَبَ أَيَّامَ الْقِطَافِ يَبْيَعُهُ لِمَنْ يَتَّخِذُهُ حَمَراً فَقَدْ تَعْمَلُ النَّارَ.

هم داحدیث شریف دافیمو او حشیشو په کر هم پابندی لکوی. څکه چه داخوهم ددغی مقصد دپاره کرلی شی. او دا پابندی ددلالة النص نه ثابتېږي.

ددی اشیاؤ په کرکښی دا خبره هم ده. چه داد ګناه په کار کښی دبل سره مددکول دی. څکه چه ددی نه خوهم هغه خیزونه جوړېږي دکومی ذکر چه وړاندی اوشو. خدای پاک په قرآن پاک کې وائي:

وَلَا تَعَاوِنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدُوَّانِ

(ترجمه) په ګناه او سرکشی کښی دچا سره تعاون مه کوی. ګویا چه په ګناه کښی دچا سره تعاون کول داسی دی لکه چه سری هغه ګناه پخچله کوی.

دغه رنګ هر کاشتکار چه دا اشیاء کری نو دا دده داړخ نه په دی خبره رضامندي پنکاره کول دی چه ددی اشیاؤنه ددنشي خیزونه جوړ کړی شی. او دهغی تجارت داوشی. او دا دګناه کار دی. او دګناه په کار رضامندي پنکاره کول بذات خود ګناه کار دی.

ددی اشیاؤ نه چه کومه ګټه کولی شی یا ددی دخڅخ نه چه کوم رقم حاصلولی شی، هغه هم حرام دی.

رسول ﷺ دخای وئیلی دی:

اَنَّ اللَّهَ اِذَا حَرَّمَ شَيْئاً حَرَّمَ ثَمَنَهُ

الله تعالیٰ چه کوم اشیاء حرام کړی دی، دهی قیمت او ګټه ئی هم حرام کړی دی.

الغرض حشیش، افیم، کوکین او ددی په رنګ نور ټول دنشی اشیاء حرام دی. ددی تجارت هم حرام دی. کړئ هم حرام دی. او ګټه ئی هم حرامه ده.

ترڅو چه دنماکو دحرمت تعلق دی. نو ددی په هکله هم علمائی دین او علمائی طب په دی نتیجه رسیدلی دی چه نماکو استعمالول په حقیقت کښی څان په خپله هلاک کول دی.

خدای پاک په قرآن پاک کسی فرمانی:

وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِنِكُمْ إِلَى التَّهْلِكَةِ

څان پخپله مه هلاک کوي.

دنماکو استعمال په وجود کښی داسی ناروغتیاګانی را پیدا کوي. کومی چه دانسان دهلاکت سبب گرځی. نو دنماکو استعمال هم ددی آیت په حکم کښی را ځی: او کله چه دنماکو استعمال دانسان دهلاکت سبب گرځی. نو بیا دنماکو کر او تجارت هم حرام کړځی. زمونږ زمکی ډیری خربی زمکی دی. په دی کښی داسی

اشیاء ولی گرلی شی، کوم چه زمونې، دهلاکت سبب گرئی. دغه رنگ سگریتې څښل او ټاکو کرل چه سگریت تری نه جوړیې هم ددی آیت په حکم کېښی دی چه ولاً **تَقْتُلُ أَنفُسَكُمْ**. خپل ځانونه مه وژنی.

ګویا چه سگریتې څښل دانسان دخان او دده دنسل دهلاکت اسباب کرئی. دنسوارو په هکله هم ئىنى عالمان ددی آیت نه استدلال کوي. او وائى چه نسوار خوهم د وجود دپاره ډير نقصانی دی. دغابېتونو دپاره مضر دی. دخلی نه سخابوی راځی. خله صفائه وي. نسواری سپړی هروخت ځای بی ځای لایه توکی. نو ګندگی خورېږي او دا دنظامت دا صولونه خلاف دی. دا په معده هم خراب اثر غورځوی. نو دا هم ددی آیت په مفهوم کېښی راځی. او په تیره تیره دا دمار دزهرونه هم تیز دی. نو په دی ځان وژل عقلمندی نه ده. دغه رنگ چه په دی کوم مال خرڅ کولی شی هغه د مال ضیاع ده. او د مال ضیاع یه شریعت کېښی ګناه

. ۵۵

والسلام

B
6.54
ISR
4/27

د هیروئینو اعتیاد

هغه بوزنونکی وبا ده چه پر ضد ئى
مبارزه د ټولنی د هر درد او احساس
لرونکی و گھری اسلامی او وجودانی
ډنډه ۵۵.

نو راخى چه ټول په گډه سره ددی وبا
پر ضد مبارزه وکړو.

کېپى، افريقيه دچرسو داصلى خاورى په نوم پىژىندل شويده، كوم چه په توله نېرى كى ٤ يىر عام دى. دچرسو بوقى په هر دول آب وهوا، په خصوصى دول دحاره اى مناطقو په اقلېم كى په مخنكلى دول راشين كېپى پورتى حقايق په آسيا كى دافيمو، په جنوبى امريكا كى دكوكىنوا او په افريقا كى دچرسو دعنعنوى استعمال په هكله خبرى كوى، په اروپا كى ديونان، يوغوسلاوايا او بلغاريا په هكله راپور ورکپى شوي چه د ۋودى په كېنىت كى ملوث دى. دجنوبى امريكا په مخىنوا بىرخو كى هم چرس كىل كېپى.

٢- دمحدره موادو تارىخ:

سوميريانو ٤٠٠ قبلى الميلاد پخوا د ۋودى بوقى تە د «ذايقى» او خوند دبوقى، نوم ورکپى. دمصريانو په ارتباط مشهورە د چە هفوی په ١٥٠٠ قبلى الميلاد كى افيون پىژىندلى دى، قفقازيانو عادت درلۇد چە دېنگ په وخت كى بە ئى يو چول مخدەرە مادە چە دمچىمۇرا په نوم يادىدە خورلە تر خۇ هفوی تە قوت او فتح ور په بىرخە كېرى. ساسانيان دچرسو(حشيش) داستعمال لپارە مشهور ئە دكوم تر تاثير لاندى بە چە هفوی عقىدە لرلە چە هفوی تە دېنلىك جرأت او نيكو اعمالو لپارە فردوس پە بىلە كى ورکپاى شوي دى. داتلىسى پېرى په دوران كى هندى عسکرو عادت درلۇد چە دافيمو او چرسنۇ ديو مخلوط محصول تر تاثير لاندى بە ئى بى لە دى چە كوم مىكەن خطر په نظر كى

ونیسی په پتو سترګو د جګړي میدان ته څانونه غورځول.

يونانیانو او رومیانو د خوب لپاره یو بت درلود چه د یونانیانو له خوا د «هایپونز» او رومیانو له خوا د «سومیاس» په نوم یادیده او د کوم مجسمه به ئی چه د ډوډی دبوټی په واسطه بنکلی کوله.

ویل کېږي چه عربانو د مخدره موادو استعمال له یونانیانو شخه زده او بیائی چینایانو ته وروپنود.

د اسی معلومېږي چه په افغانستان کی مخدره مواد د چینایانو له خوا معرفی شوی او په همدي اساس د بدخشان ولايت افغانستان ته د مخدره موادو دروازه ګنل کېږي. خوچینې نور خلک عقیده لري چه افغانستان ته مخدره مواد دهفو ترکانو له خوا راوېل شوی دی، کومو چه له مرکزی آسیا شخه جنوبي ختیځ ته کوچ کړي ڈ. همدا رنګه ویل کېږي چه ترکانو د مخدره موادو استعمال په ترکیه کی له مصریانو شخه زده کړي ڈ.

د برطانوی امپراطوری په دوران کی هند چین ته د زیاتو مخدره موادو قاچاق کوونکی هیواد ڈ د کوم په نتیجه کی چه د برطانیې او چین تر منځ جګړه وشود. (د افیمو خنګ)

همدا رنګه له ډیر پخوا راهیسی ساحران او محلی طبیبان هم د مخدره موادو په استعمال کی بوخت دي او د مخدره موادو تأثیرات سحری او حادوګری قوت ته راجع کوي.

د افغانستان مخدره موادو

تولیدوونکی سیمی

الف: افیوم:

په افغانستان کي د زیاتو افیمو تولیدوونکی سیمی عبارت دی له بدخسان، هلمند، ننگرهار او هرات څخه . په دی سیمی سریزه دمزار شریف، کونړ، لغمان، وردک، لوګر، پکتیا او قندهار ولایتونو په څینې برخوکی هم کوکنارکرل کېږي.

په افغانستان کي پخوا دهیروینو تولید نه پیژنذل کیده. د هیروینو تولید په سیمه کي د هفو سیاسی بدلونونو نتیجه ده، کوم چه په اویاومو کلونو کي منځ ته راګلل. همدا رنګه د طلاتی مثلث (تاپلیند، برما اولاوس) په سیمه کي د افیمو خراب محصولات هم ددی سبب شول، چه د طلاتی هلال (ایران، افغانستان او پاکستان) په سیمه کي د مخدره موادو د زیات تولید په واسطه، جبیره شي. ددی په تعقیب په ایران کي تر

انقلاب وروسته د مخدره موادو په تولید باندی د بندیز لگول او په افغانستان کی د جګړی پېل کیدل په افغانستان او پاکستان کی د افیمو د لازیات تولید عوامل ګنل کېږي. په دی دوران کی د هیروئینو تکنولوژی پاکستان ته راوارده کړای شوه او په سیمه کی د هیروئینو تولید پېل شو. په پاکستان کی د مخدره موادو پر ضد د قانون د ورځ په ورځ زیاتیدونکی تطبیق او په افغانستان کی د مخدره موادو پر ضد د قانون د نه تطبیق او آزادی په سبب افغانستان د مخدره موادو د تجارت د انتقال لپاره یواخینی پناګاه پاتی شوه. په همدي ارتباط په یو راپور کی ویل کېږي چه په بدخشان کی فعلاً د هیروئینو یوی فابریکی پناه اخیستی ده او یو تعداد نوری نې هم ممکن د افغانستان او پاکستان په سرحد باندی نصب کړای شي.

ب: چوں:

چرس تقریباً په ټول افغانستان کی را شنه کېږي، خو لیکن د افغانستان په جنوبي سرحدی ولاياتو کی په تجارتی ډول کښت کېږي. همدا رنګه د افغانستان چرس د افغانانو د کرني د خاصو تخنیکونو په سبب دقوی والی نهیوال شهرت لري.

په افغانستان کی د ننگرهار، کونه، پکتیا پکتیکا، وردک، هلمند، غزنی او قندهار ولایتونه د چرسو د تولید لپاره

مشهوردي.

ج: تنباكو:

تباكو دهرات، هلمند، وردك، لغمان، او کابل په ولاياتو کي د سگرتو او نصوارو د توليد لپاره کرل کېږي. د تباكو يادونه دلته د هفوی د خطرناک والي په سبب نه، بلکه له دی امله شوی ده چه سگریتې شکول او نصوار کېل د نورو اعتیاد جوړونکو مخدره موادو د استعمال لپاره یوه لاره جوړیدای شي.

د مخدره موادو په استعمال کي پرمختګ

عنعنوي استعمال:

د مخدره موادو عنعنوي استعمال په نېړي کي په مسلسل ډول سره ځینې عمومیات پتودلی دی کوم چه دنېږي د مختلفو برخو ترمنځ مشترک دي. خو ليکن دی عنعنوي استعمال په هره ټولنه کي، په هغې ټولنې کي د تغیراتو او پرمختګونو سره یوځای، یوڅې تغیرات قبول کړي دي.

په اوایلو کي به مخدره مواد معمولاً د درد، د آرامولو په خاطر ددرملونو، اویاله نورو واښه ډوله بوټو سره دمخلوط په ډول د ځینو ناروغیو د تداوى او یا دمذہبی دودونو په ډول

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

«كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَمٌ وَ كُلُّ حَمْرٍ حَرَامٌ»

(صحیح مسلم، ابن ماجہ)

«هر ټول مخدره ماده شراب دي او هر ټول شراب حرام دي»

د اسلامي لارښونو په رنګاکي

د مخدره موادو په هکله اساسی

معلومات

الوكالة الإسلامية للإغاثة

د ملګرو ملتونو د مخدره موادو د کنټرول نېړووال پروګرام د

افغانستان د پروګرام دفتر

دوهم چاپ

پیپلور - پاکستان

۱۴۱۴ هجری / ۱۹۹۳ ميلادي

د مضماینو فهرست

گهه	مضمون	لیکه	مغ
۱	اداره		سریزه
۲	د. عبدالرحمن احمد	د. عبدالرحمن احمد	د. مخدره موادو تاریخ او جغرافیه
۳	د. عبدالرحمن احمد		د. افغانستان مخدره موادو
۴	د. عبدالرحمن احمد		تولیدوونکی سیمی
۵	د. عبدالرحمن احمد		د. مخدره موادو په استعمال کښه
۶	د. عبدالرحمن احمد		پرمختګ
۷	د. عبدالرحمن احمد		تمدن او مخدره مواد
۸	د. میرزاجان		نشه ای مواد او س بین المللی
۹	د. میرزاجان		ستونځه ګرځیدلی
۱۰	د. میرزاجان		دنشه ای موادو ناوره اثرات او
۱۱	د. میرزاجان		ستونځی
۱۲	د. میرزاجان		چرس او دهله ناوره اثرات
۱۳	د. میرزاجان		دنشه یانو پیژندنه
۱۴	د. میرزاجان		د. مخدره موادو مخنبوی
۱۵	د. میرزاجان		منشیات دقرآن او احادیشو په رنګکسی پروفیسر داکتر
			سعیدالله قاصی

